

**ROJENA V NAREČJE. AKA-
DEMIKINJI PROF. DR. ZINKI
ZORKO OB 80-LETNICI. Uredil**

Marko Jesenšek. Maribor: Filozofska fakulteta, Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, 2015. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 114). 727 str.

Bodimo torej hvaležni in veselo vznemirjeni raziskovalci Življenja. (Zinka Zorko, Iz zahvalnega govora ob podelitvi Zoisovih nagrad in priznanj, Maribor, 22. 11. 2013)

Na mariborski Filozofski fakulteti je na zadnji februarski ponedeljek, 29. 2. 2016, ob 10. uri v Zeleni predavalnici (0.27) potekala predstavitev monografije *Rojena v narečje*, posvečene 80-letnici akademikinje in zaslužne profesorice Oddelka za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze v Mariboru dr. Zinke Zorko, redne članice Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ugledne znanstvenice in odlične predavateljice, ki sodi v tisto generacijo slovenskih slavistov, ki je po Ramovšu, Logarju in Riglerju utrdila temelje slovenske dialektologije, s svojim pedagoškim delom pa spodbujala mlade, znanja in spoznanja željne študente k raziskovanju Življenja, kot je sama zapisala v zahvalnem govoru ob podelitvi Zoisove nagrade. Predstavitve je potekala v soorganizaciji Filozofske fakultete v Mariboru, Oddelka za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete v Mariboru in Slavističnega društva Maribor, prireditev je povezovala predsednica Slavističnega društva Maribor izr. prof. dr. Melita Zemljak Jontes.

V veselje nam je bilo, da je bila ob tako pomembnem jubileju profesorica ponovno med nami, na ustanovi, na kateri je delala dolga leta in ki ji je vtisnila

neizbrisen pečat, še posebej pa zato, ker se nas je zbrala polna predavalnica sodelavcev, znancev in študentov, ki smo ji želeli ponovno stisniti roko in s profesorico poklepetati o tem in onem.

Profesorico so nagovorili dekan Filozofske fakultete v Mariboru red. prof. dr. Božidar Kante, predstojnica Oddelka za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete v Mariboru izr. prof. dr. Mira Krajnc Ivič ter prodekanica za znanstvenoraziskovalne zadeve Filozofske fakultete v Mariboru ter profesoričina prva mlada raziskovalka red. prof. dr. Irena Stramljč Breznik. Vsi nagovori so izpostavili neizpodbitno dejstvo, da je dr. Zinka Zorko kot izjemna raziskovalka in človek z veliko začetnico pomembno vplivala tako na razvoj prvotne Pedagoške akademije, njeno preoblikovanje v Pedagoško fakulteto in kasneje v Filozofsko fakulteto, postavila je temelje mariborski dialektološki šoli in posledično v javnosti bistveno spremenila pogled na narečno – iz nekaj negativnega v vrednoto, izjemno pa je ne navsezadnje vplivala predvsem na številne študente, s katerimi je delila svoje znanje in jih za slovenski jezik tudi navduševala.

Bežen vpogled v vse bogastvo, ki ga je dr. Zinka Zorko v vseh letih delovanja delila in ga še deli z javnostjo, je izčrpano predstavila red. prof. dr. Mihaela Koletnik.

Osrednje znanstvenoraziskovalno delo prof. dr. Zinke Zorko je posvečeno slovenskim narečjem, zlasti domačim koroškim – akademikinja se je rodila na Spodnji Kapli na Kozjaku – štajerskim in panonskim. O teh narečjih je v mednarodno priznanih revijah in zbornikih doma in v tujini objavila več kot 100 prispevkov in tri monografije: *Narečna podoba Dravske doline* (Maribor, 1995), *Haloško narečje in druge dialektološke*

študije (Maribor, 1998), *Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih* (Maribor, 2009).

Red. prof. dr. Marko Jesenšek, urednik 114. knjige mednarodne knjižne zbirke *Zora Rojena v narečje*, je odmevno znanstvenoraziskovalno delo akad. prof. dr. Zinke Zorko predstavil skozi samo monografijo, ki obsega kar 727 strani. Raziskovalnemu in pedagoškemu delu akademikinje so se poklonili avtorji iz Slovenije, Avstrije, Črne gore, Finske, Hrvaške, Litve, Madžarske, Makedonije, Nemčije, Poljske, Rusije, Slovaške in Španije – prispevali so 46 razprav iz dialektologije, zgodovine jezika in filologije, pridružilo pa se jim je še 13 lavdatorjev. Na tabulo gratulatorijo se je vpisalo več kot 300 domačih in tujih univerzitetnikov ter jubilantkinih znancev.

Tako pestro delo, kot ga izkazuje jubilantkina bibliografija, se kaže tudi v pestrosti in raznolikosti prispevkov, objavljenih v monografiji. Urednik dr. Marko Jesenšek je nedvomno opravil prefinjeno delo pri razmišljanju in razvrščanju 57 prispevkov v smiselna in povezana poglavja. Naslovil jih je *Lavdacija, Zinka Zorko, Dialektologija, Zgodovina jezika* in *Filologija*.

Sklop enajstih prispevkov *Lavdacija* začenjajo prispevki predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti akad. red. prof. dr. Tadeja Bajda, rektorja Univerze v Mariboru red. prof. dr. Igorja Tičarja in mariborskega nadškofa dr. Alojzija Cvikla. Smiselno nežno in osebno ga zaključujejo prispevki jubilantkine hčerke Lilijane Zorko in vnukov Melite, Kristine, Klare in Ožbeja.

Prispevki Marka Snoja, Karla Gržana in Toneta Petelinška nosijo skupni naslov *Zinka Zorko*. Izpostavlja le prispevek Marka Snoja, ki z etimološkega vidika predstavi verjeten razvoj

priimka *Zorko*. Kot navaja avtor, naj bi prispevek nastal iz osebnega imena *Zorislav*, ki naj bi se razvil iz veleznika glagola *zoreti* v prvotnem pomenu 'dozori slaven', tj. dozori v slavnega moža.

Dialektologija je naslov tretjega, razumljivo najboljšejšega sklopa dvajsetih prispevkov uglednih slovenskih, domačih in tujih dialektologov, med drugimi Mihaele Koletnik, Alenke Valh Lopert, Jožice Škofic, Márie Žilákové, Mije Lončarića, Gorana Filipija, Klause Geyerja.

Čeprav narečje sodi med raziskave sodobnega (slovenskega) jezika, ni vezano le na najnovejša jezikovna spoznanja, ampak tudi na zgodovino oziroma razvoj jezika. Tako si povsem logično sledita sklopa *Zgodovina jezika* z osmimi prispevki (npr. Marka Jesenška, Vlada Nartnika, Mateja Šeklija, Natalije Ulčnik) in *Filologija*. Sklop *Filologija* prinaša petnajst prispevkov o sodobnem jeziku, jezikovnih stikih in kulturi, začenja pa ga prispevek Istvána Nyomárkaya prav o filologiji kot o znanosti preučevanja jezikovnih stikov. Sledijo prispevki Marije Stanonik, Irene Stramljič Breznik, Nade Šabec, Branislave Vičar in drugih uveljavljenih jezikoslovcev.

Na sami predstavitvi monografije so bili k besedi povabljeni tudi prisotni, čemur se je z veseljem odzval dr. Martin Kramar, ki je predstavil delovni, službeni in prijateljski odnos s prof. dr. Zorkovo, kar je mojstrsko popestril z besedilom v prekmurskem narečju.

Drugi del druženja se je nadaljeval ob ogledu razstave akad. prof. dr. Zinke Zorko, ki je bila od 22. 2. 2016 postavljena na ogled v Avli Filozofske fakultete Univerze v Mariboru (avtorji razstave: Miklošičeva knjižnica – FPNM, še posebej Urška Zupan, red. prof. dr. Mihaela Koletnik, izr. prof. dr. Alenka

Valh Lopert, izr. prof. dr. Melita Zemljak Jontes), in s klepetom s pogostitvijo v dekanatu Filozofske fakultete v Mariboru.

Profesorici dr. Zorkovi želimo vse dobro v vsem, kar namerava početi sedaj že v devetem desetletju, predvsem pa obilo zdravja in dialektološke raziskovalne vneme.

**Mira Krajnc Ivič,
Melita Zemljak Jontes**

*Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru
mira.krajnc@um.si, melita.zemljak@um.si*

KAREL GADÁNYI – DOBITNIK MEDALJE ZA ZASLUGE

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je prof. dr. Karlu Gadányiju 26. aprila 2016 na slovesnosti v Predsedniški palači vročil medaljo za zasluge za *uspešno umeščanje slovenistike v madžarski visokošolski prostor in podporo Slovincem na Madžarskem v skrbi za ohranjanje maternega jezika in kulture.*

Odlikovanje medalja za zasluge je najvišje priznanje države Slovenije za izjemne zasluge in dejanja posebnega pomena za blaginjo Slovenije. Podeljuje se za posebno uspešne dosežke in rezultate na področjih, ki pomenijo pomemben prispevek k razvoju in uveljavljanju Republike Slovenije. Odlikovanci so državljani Republike Slovenije, tuji državljani, skupine državljanov ter domače in tuje organizacije. Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je ob vročitvi medalje za zasluge dejal: »Prof. dr. Karel Gadanyi je svoje intelektualno življenje in delo posvetil jezikoslovju,

predvsem proučevanju in poučevanju slavistike in slovenistike. Več kot štirideset je let delal v madžarskem visokem šolstvu, kjer je bila pod njegovim vodstvom pred petintridesetimi leti na Filozofski fakulteti v Sombotelu ustanovljena Katedra za slovenski jezik in književnost. Poučevanje slovenistike je v sombotelskem visokem šolstvu tako dobilo svoje mesto in ga ohranja tudi v sedanjem Univerzitetnem središču Savaria, ki je del Zahodnomadžarske univerze in ki ga je prof. dr. Gadanyi v letih 2001–2013 tudi vodil. Začetki so bili težavni, saj so delo na prvi in edini katedri slovenistike začeli iz nič, brez knjige, študentov ali ustreznih profesorjev. A bili so trdno odločeni in uspeli so odpreti možnosti za študij slovenščine mladim iz Madžarske. To možnost so doslej izkoristili številni porabski Slovenci, ki kot diplomanti prof. dr. Gadanyija s svojim delovanjem danes na različnih strokovnih področjih nadaljujejo poslanstvo skrbi za ohranjanje slovenskega jezika in kulture. Odnos dr. Gadanyija do učenja slovenščine na Madžarskem ima v resnici še daljše korenine, saj je bil tudi med ustanovitelji lektorata, ko so porabske slovenske slušateljke v Sombotelu poučevali še gostujoči profesorji iz Slovenije. Prof. dr. Gadanyi je v vseh teh letih navezal tesne profesionalne stike z mnogimi profesorji slavistike iz Slovenije in drugimi strokovnjaki. Posebne pozornosti dr. Gadanyija je ves čas deležna tudi slovenska skupnost na Madžarskem. Petnajst let je že trdno vpet v delo predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem, njena prizadevanja pa spremlja že od ustanovitve, ko je postal njen član. Ob profesionalnem delu ves čas zavzeto deluje tudi za krepitev prijateljskih vezi med Slovenci in Madžari na različnih področjih, predvsem